

OPINION

Debatt

Innovationer

”Det här är Sveriges allvarligaste, osynliga utmaning”

2020-04-09 12:00

Örjan Strandberg. Foto: Jörgen Appelgren

DEBATT. Många banbrytande innovationer kommer från uppfinnare som står bortanför forskarvärlden. Nu behöver politiken och näringslivet ta tag i att värna Sveriges problemlösarkår – den behövs, skriver Örjan Strandberg.

Sverige har två akuta utmaningar, och en tredje osynlig – som kanske är den mest allvarliga.

- Den akuta är givetvis den pågående Coronapandemin.
- Den andra är de allt tydligare, ofrånkomliga klimatförändringarna som hotar både mänskligt och annat liv.
- Den tredje – osynliga – är samhällets sjunkande kompetens att lösa just samhällets utmaningar (inklusive de två ovan nämnda).

Utvecklingen av banbrytande teknologi och teknik har sakta men säkert kommit att bromsa in över de senaste 30 åren, med undantag för kommersiellt attraktiva digitala och internetbaserade produkter och tjänster. Men online- och digitalprodukter kan inte ersätta fossilbränslen, eliminera växthusgaser eller den tinande permafrostens metangas.

Om man ska lära av historien, är det lämpligt att studera vad som tidigare har lindrat, minskat och eliminerat mänsklighetens kriser, svackor och utmaningar.

Nedanstående individer är ett fåtal av de som genom århundraden har försett mänskligheten, med banbrytande lösningar inom byggnation, hälsa, teknologi, kemi, medicin, transport, kommunikation med mera.

Elis Lindén, Alfred Nobel, Herbert Kroemer, John Bardeen, Walter H. Brattain, William B. Shockley, Sten Engwall, Gaston Planté, Waldemar Jungner, Edmond Becquerel, James Blyth, John V Atanasoff, Clifford E Berry, Jack Kilby, Robert Noyce, Indien 500-talet, Edmund Cartwright, Semitier 1500 FK, Ray Tomlinson, ARPA, Östen Mäkitalo, Louis-Jacques-Mandé Daguerre, Johannes Gutenberg, Guglielmo Marconi, John Robinson Pierce, Alexander Graham Bell, Vladimir Kosma Zworykin, Tim Berners-Lee, Nicolas Appert, Ninni Kronberg, Clarence Birdseye, John Deere, John Gorrie, Baltzar von Platen & Carl Munters, William Hadaway, John Bennet Lawes, John Froehlich, Owens Corning Corp, Egyptier eller Fenicier 2500 FK, Wallace Carothers, J.E.T. Woods & J. Clark, Kina 1100-talet, Alec Jeffreys, Hans & Zacharias Jansen, René-Théophile-Hyacinthe Laënnec, Galileo Galilei, Wilhelm Conrad Röntgen, Gregory Pincus, John Rock, Min Chueh Chang, Åke Senning, Hanaoka Seishū, Sven Erik Sjöstrand, Ivan Östholm, Howard Walter Florey, Ernst Chain & Norman Heatley, Louis Pasteur, Rune Elmqvist, Carl Gunnar Engström, Edward Jenner, Thomas Saint, Thomas Savery, Wilbur & Orville Wright, François Isaac de Rivaz, Richard Trevithick.

Det är ovanstående individer som har uppfunnit:

Byggkranen, Dynamiten, Halvledaren, Transistorn, Geotermisk värme, Första laddningsbara batteriet, Nickel-kadmium-batteriet, Solcellen, Vindturbinen, Datorn, IC-kretsen, Spinnrocken, Vävstolen, Alfabetet, Elektronisk post (e-post), Internet, Mobiltelefonin; NMT & GSM, Fotografiet, Tryckpressen, Radion, Kommunikationssatelliten, Telefonen, Televisionen, World Wide Web, Konserverad mat, Torrmjölk, Djupfryst mat, Stålplogen, Kylskåpet, Kylskåp utan rörliga delar, Elektrisk spis, Första konstgjorda gödningsmedlet, Traktorn, Glasfiber, Glas, Nylon, Rostfritt stål, Magnetisk kompass, DNA-fingeravtryck, Mikroskopet, Stetoskopet, Termometern, Röntgenavbildning, P-pillret, Hjärt-lungmaskinen, Första bedövningsmedlet, Losec, Penicillinet, Pastörisering, Pacemakern, Andningsskyddet, Vaccination, Symaskinen, Ångmotorn, Flygplanet, Bil med förbränningsmotor, Ångloket.

De flesta av de här individerna är varken forskare eller vetenskapsmän. Inte ens medicinska innovationer/uppfinningar kommer till mer än 50 procent från akademien.

Icke desto mindre har Sverige sedan slutet på 70-talet gradvis fasat ut den här problemlösarkåren – innovatörerna/uppfinnarna – ur samhällsbygget.

Man har passivt låtit deras internationellt respekterade organisation, Svenska Uppfinnareföreningen, gå omkull, vilket i sin tur har minskat den svenska organiserade innovatörskåren till färre än idag 700 personer.

Staten har istället årligen avsatt dryga 17 miljarder till universitet och högskolor, i förhoppningen att dessa ska leverera de tekniska, medicinska, kommunikativa och industriella lösningar som säkrar och utvecklar ett samhälles välfärd.

Detta trots patentdokumentation och historien bevisar att det är de uppfinnande individerna (bland annat de listade ovan), som är upphovspersonerna bakom civilisationens största landvinningar och mänsklighetens främsta välfärdsleverantörer.

Till skillnad mot politiker, artister, journalister och andra utåtriktade yrkestyper, är just den är typen av problemlösarpersonligheter mycket tystlåten. Inte alls begåvad på att ta för sig eller att hävda sig. Drivkraften är i stället just den exceptionella problemlösartalangen, i många fall även utan anspråk på ersättning.

Ett samhälle som gradvis förlorar kunskapen om att innovationers ursprung huvudsakligen kommer från denna speciella kategori, kommer snart att märka effekterna i minskad välfärd, sjunkande industriell utveckling och därmed tilltagande olösta problem. Där är vi redan idag.

Efter 10 år, representerande innovationsfrågor medialt, i möten, förhandlingar och konferenser blir detta min sista vädjan till näringslivsföreträdare och politiska beslutsfattare oavsett parti att, innan det är alldeles försent, nu äntligen säkra Sveriges innovationskraft och välfärdsutveckling

Detta gör staten lämpligen genom att, liksom för forskningen, avsätta finansiella resurser för den kår av utvecklare och idébärare som inte kan få ersättning för sitt utvecklingsarbete på annat sätt, än först att insatsen resulterat i en omsatt marknadsprodukt.

En budgeterad kalkyl för att säkra nuvarande innovationsnivå och återväxt finns framarbetad.

Politiska företrädare behöver bara vidkännas sitt ansvar för läget.

Örjan Strandberg,

avgående ordförande för Stockholms Innovatörskrets, avgående talesperson för Nationella Innovatörsrådet